

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ

УДК 338.24+621

БСЛОУС Н. Д.,
КУЗУБ М. В.

Київський національний торговельно-економічний університет

РЕАЛІЗАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ
ОЦІНКИ СКЛАДОВИХ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

В статті запропоновано основні аспекти реалізації обліково-аналітичного забезпечення системи оцінки економічної безпеки підприємств, його систематизація, а також адаптація згідно із потребами та сучасними вимогами суб'єктів бізнесу. Обумовлено основні проблеми взаємодії системи реформування обліку та потреби управління. Обґрунтовано етапи оцінки економічної безпеки, тип оцінки та критерії за кожною окремою складовою.

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення, економічна безпека, оцінка складових економічної безпеки, методи оцінки.

BIELOUS N.,
KUZUB M.

Kyiv National University of Trade and Economics

REALIZATION OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT OF ESTIMATION
SYSTEM OF COMPONENTS OF ECONOMIC SECURITY

New approaches of the formation of accounting and analytical support for the system of economic security of enterprises are proposed in the article. The modern need of Ukrainian business entities to implement the system of economic security on the basis of efficient accounting and analytical support emphasizes the relevance of the issues. The purpose of the study is to substantiate the accounting and analytical support for estimation of economic security and introducing it into the enterprise management system. Existing approaches to the use of accounting and analytical support are investigated. It is substantiated approaches to the use of accounting and analytical support and precisely the system for estimation of the economic security of enterprises. The main aspects of financial accounting reform, which have an impact on the system of accounting and analytical support of the enterprise are considered. The positive and negative aspects of accounting reforms are substantiated. The step-by-step mechanism of the system of estimation of the economic security of enterprises is investigated. The characteristics of the components of economic security are given. It is well substantiated their features on domestic enterprises. The type of estimation, according to which, the methods and criteria are formed, are generalized. Estimation criteria are combined with the frequency of this estimation. Based on a combination of estimation steps and estimation criteria, accounting and analytical support for the system of economic security of enterprises is determined. This accounting and analytical support is aimed at meeting the needs of a particular enterprise. The practical possibilities of using the proposed accounting and analytical support for estimation of the components of economic security of enterprises are summarized.

Key words: accounting and analytical support, economic security, estimation of components of economic security, methods of estimation.

Постановка проблеми. Проблема ефективної реалізації дієвих методів оцінки в сучасній діяльності суб'єктів бізнесу взагалі та системи їх економічної безпеки, зокрема, в даний період часу в Україні посідає особливе місце серед інших актуальних досліджень економічної науки. Відсутність загальноприйнятих методик оцінки їх послідовного механізму обумовлюється також проблемами функціонування обліково-аналітичного забезпечення підприємства. Проблемним моментом в даному питанні виступає гармонійна взаємодія обліково-аналітичного забезпечення із потребами управління та оцінкою економічної безпеки зокрема. Відсутність єдиного підходу щодо оцінки системи економічної безпеки на засадах систематизованого та ефективного обліково-аналітичного забезпечення унеможливує реалізацію цієї системи в практичній діяльності українських бізнесових структур та на цій основі, уповільнює їх сучасний розвиток. Наразі вітчизняні підприємства потребують кардинально нових обліково-аналітичних систем, що відповідають сучасним потребам управління та системи оцінки економічної безпеки зокрема, реаліям їх функціонування та світовим досягненням тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема ефективних методів оцінки в цілому та системи економічної безпеки, зокрема, не є новою та досліджується багатьма відомими практиками та науковцями: М.В. Дубина [11], І.М. Луцький [8], З.О. Манів [8], О.Л. Резніков, А.М. Ткаченко [11], С.М. Шкарлет [6], та ін.

Значний внесок у дослідження проблеми обліково-аналітичного забезпечення процесу управління зробили такі вчені: І.С. Гайдук [3], Л.В. Гнилицька [5], О.Д. Гудзинський, Г.Г. Кірейцев, Т.М. Пахомова [4], А.М. Штангрет [13] та інші. Однак, незважаючи на вагомий існуючий науковий дослідження, все ще залишається ряд невирішених питань, зокрема щодо формування послідовного поетапного механізму оцінки економічної

безпеки на основі ефективного обліково-аналітичного забезпечення та його практичної реалізації на вітчизняному просторі із урахуванням характеристик факторів її складових.

Формулювання цілей статті. Сучасна потреба українських суб'єктів бізнесу у впровадженні системи економічної безпеки підкреслює актуальність проблематики. Формування обліково-аналітичного забезпечення задля реалізації оцінки економічної безпеки та впровадження в систему управління підприємством обумовлюють мету дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес оцінки економічної безпеки підприємств є достатньо складним та кропітким процесом, оскільки передбачає не тільки формування характеристик ефективності економічної діяльності суб'єкта господарювання, а й ступінь захисту цієї діяльності тощо [1]. Реалізація системи оцінки економічної безпеки цілковито залежить від досконалості функціонування та використання обліково-аналітичного забезпечення.

За останні роки система вітчизняного обліку, звітності та аналізу зазнала певних змін та процес реформування триває і надалі. Так, з 2018 року змін зазнав основний нормативний документ щодо регулювання системи бухгалтерського обліку, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [10]. У вітчизняній системі обліку з'явилися такі поняття, як: таксономія фінансової звітності; звіт про платежі на користь держави; звіт про управління; національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі; підприємства, що становлять суспільний інтерес; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Слід зазначити, що з метою складання, подання та оприлюднення фінансової та консолідованої фінансової звітності у Директиві ЄС № 2013/34/ЄС встановлено нові критерії класифікації підприємств за розміром. Таким чином вводяться критерії для поділу підприємств на мікропідприємства, малі, середні чи великі. З переліку принципів, що містяться в ст. 4 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», вилучені принципи обачності, історичної (фактичної) собівартості та періодичності. Натомість з'явився принцип єдиного грошового вимірника, за яким вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюється в єдиній грошовій одиниці [8].

У оновленому Законі з'являється кілька норм, що стосуються спрощення документального оформлення бухгалтерських операцій. Зазначені зміни мають певний вплив щодо формування обліково-аналітичного забезпечення підприємства та системи оцінки економічної безпеки зокрема. Таким чином виникає новий підхід щодо принципів формування та подання фінансової звітності, а також первинного спостереження та документування господарських операцій. Спрощення системи документального оформлення, на наш погляд, є позитивною тенденцією, що обумовлена розвитком комп'ютеризації та Інтернет мереж на вітчизняних підприємствах. Позитивними чинниками в питанні скорочення кількості первинних документів, необхідності їх друку, можна назвати економію часу та витрат. До негативних критеріїв можна віднести проблему надійності інформаційного збереження, опрацювання та передачі інформації, загроз виникнення «кібер-атак».

Дані зміни початково мали на меті наближення вітчизняної системи обліку і аналізу до міжнародних стандартів та потребою імплементації в українське законодавство норм, що функціонують в Євросоюзі. Однак, існує і той факт, що новації мало враховують потреби саме вітчизняних систем управління та внутрішніх користувачів інформації та водночас, призводять до створення автономних внутрішніх обліково-аналітичних систем. З одного боку, економічна система в цілому постійно змінюється, розвивається як і потреби самих підприємств та споживачів інформації. З іншого боку, постійна реформація вимагає додаткових фінансових та економічних витрат, часу на адаптацію тощо.

У попередніх дослідженнях нами встановлено, що існуючі на вітчизняному просторі підходи щодо обліково-аналітичного забезпечення як в цілому, так і системи оцінки економічної безпеки підприємства зокрема розподіляються на два напрямки [7]. Певний ряд науковців розподіляють зазначену систему на такі складові як, облікову та аналітичну, розглядаючи окремо результативні показники з метою подальшого аналізу. Інший підхід базується на поєднанні облікової та аналітичної складових в єдину інформаційну систему. На нашу думку, дана відмінність у наукових поглядах не є принциповою та вибір того чи іншого напрямку цілком залежить як від інформаційних потреб підприємства так і від специфіки застосовуваних методів оцінки. В контексті оцінки системи економічної безпеки нами пропонується використання підходу щодо формування обліково-аналітичного забезпечення у напрямку відокремлення результативних показників від облікових. Даний підхід, на нашу думку, врахує специфічні особливості такої системи як економічна безпека та дозволить систематизувати обліково-аналітичне забезпечення за напрямком використання даних та показників.

Наступним етапом дослідження пропонуємо узагальнення системи оцінки економічної безпеки та його обліково-аналітичним забезпечення.

Підходи щодо оцінки системи економічної безпеки переважно ґрунтуються на визначенні сутності самого поняття «економічна безпека підприємства». Проведені попередні дослідження теоретичного узагальнення економічної безпеки підприємства дозволяють нам обґрунтувати авторське визначення цього поняття. Економічна безпека підприємства – це комплексна система заходів суб'єкта господарювання, що направлена на забезпечення його конкурентоспроможності в умовах дестабілізації діяльності під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів [1].

При формуванні обліково-аналітичного забезпечення необхідно врахувати цілі та завдання системи цілому, тип та мету оцінки, етапи та напрямки цієї оцінки, застосовувані методи тощо. Вищезазначене дозволить скоординувати обліково-аналітичне забезпечення в напрямку ефективного застосування під час оцінки та взаємодії із системою економічної безпеки (рис. 1).

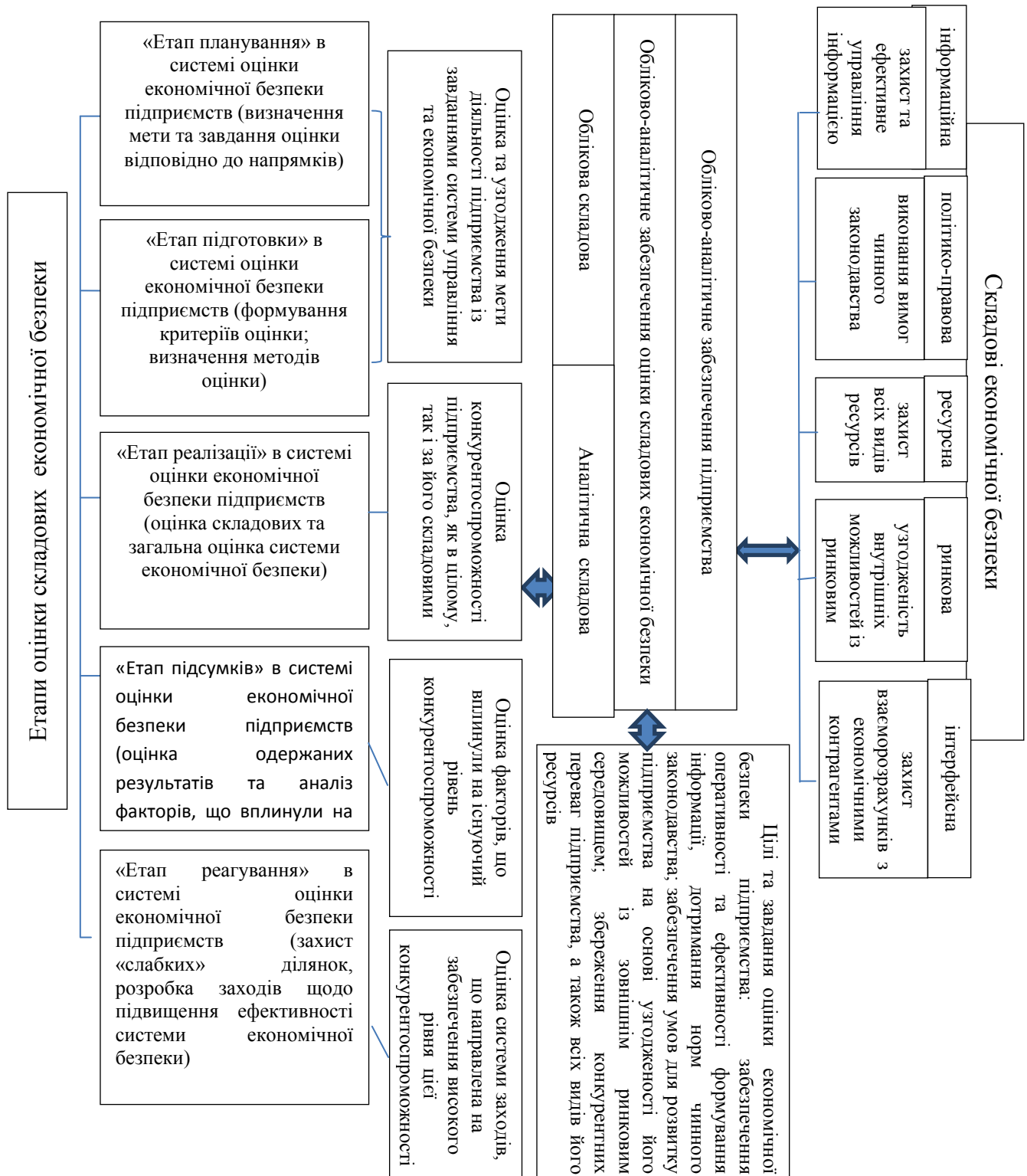

Рис. 1. Взаємодія обліково-аналітичного забезпечення та системи оцінки складових економічної безпеки підприємства [Розроблено авторами]

Як свідчать дані, що унаочнює в собі рис. 1, нами пропонується наступне узагальнення цілей та завдань оцінки економічної безпеки підприємства: забезпечення оперативності та ефективності формування інформації, а також формування комплексу заходів щодо її захисту; дотримання норм чинного законодавства, а також врахування його змін, передбачення негативних наслідків в діяльності підприємства;

забезпечення умов для розвитку підприємства на основі узгодженості його можливостей із зовнішнім ринковим середовищем; забезпечення умов для розвитку та збереження конкурентних переваг підприємства, а також всіх видів його ресурсів; створення умов для розвитку та захист економічних зв'язків підприємства. Дані цілі та завдання оцінки, на наш погляд, забезпечать дієву реалізацію як системи економічної безпеки, так і системи управління підприємством в цілому [2].

В процесі вивчення та аналізу наукових публікацій було визначено, що усі запропоновані методики оцінки рівня економічної безпеки можна розподілити на два загальних типи. Зокрема, оцінка рівня економічної безпеки в цілому по підприємству (використання евристичних методів оцінки) та окрема оцінка складових, з подальшою інтеграцією їх показників до кінцевого, загального значення. Найбільш ґрунтовний аналіз щодо переваг та недоліків вказаних типів оцінки рівня економічної безпеки, на наш погляд, проведено О.Л. Резніковим та А.М. Ткаченком [9]. Ми погоджуємось із думкою зазначених науковців, щодо доцільності практичного використання другого типу оцінки, за складовими економічної безпеки. Даний тип оцінки в сучасних умовах розвитку бізнесових структур є більш ґрунтовний та надає ширші можливості щодо врахування особливостей конкретного підприємства. Використання другого типу оцінки не позбавляє можливостей за певних обставин здійснювати оцінювання окремих складових у різні проміжки часу та оцінювати певні окремі складові без загальної оцінки системи економічної безпеки тощо. З іншого боку, загальна оцінка економічної безпеки на підставі оцінки складових за встановленими періодами, повинна реалізовуватись постійно, з метою забезпечення системності та єдності розрахунків. За зазначеного вибору типу оцінки системи економічної безпеки підприємств важливим етапом є чітке обґрунтування його складових, кількість яких, характеристика та значення у різних наукових дослідженнях є відмінними.

У попередніх дослідженнях нами виокремлено п'ять складових економічної безпеки підприємств: інформаційна; політико-правова; ресурсна; ринкова; інтерфейсна тощо (рис. 1).

Важливим моментом при формуванні механізму оцінки економічної безпеки є чітке розмежування на певні етапи та встановлення напрямків цієї оцінки. Процес оцінки, на нашу думку, необхідно розподілити на п'ять етапів: планування; підготовка; реалізація; підсумки; реагування. Дані етапи відповідають наступним узагальненим нами напрямкам оцінки: оцінку та узгодження мети діяльності підприємства із завданнями системи управління та економічної безпеки; оцінку конкурентоспроможності підприємства, як в цілому, так і за його складовими; оцінку факторів, що вплинули на існуючий рівень конкурентоспроможності; оцінку системи заходів, що спрямована на забезпечення високого рівня цієї конкурентоспроможності тощо. Необхідно зазначити, що всі запропоновані етапи цілком відповідають напрямкам оцінки, є взаємопов'язаними та доповнюють один одного.

Обліково-аналітичне забезпечення будь-якої системи оцінки повинне враховувати методи цієї оцінки критерії та параметри. При оцінці складових економічної безпеки, як зазначалось, доцільно формувати обліково-аналітичне забезпечення за кожною окремою складовою, оскільки критерії та параметри оцінки, періодичність проведення та методи цієї оцінки можуть суттєво відрізнитись (табл. 1).

Таблиця 1

Параметри оцінки складових економічної безпеки [Розроблено автором]

Складова економічної безпеки	Параметри оцінки	Періодичність здійснення оцінки	Метод оцінки
Інформаційна	Конфіденційність; цілісність; доступність; апелювання; підзвітність; достовірність; автентичність; оперативність.	Періодично, відповідно до потреб	Кількісні методи оцінки (оцінка від 1 до 5 балів, що характеризує стан кожного параметру від незадовільного (найгіршого) до відмінного (найкращого))
Політико-правова	Ступінь захисту від ризиків втрати економічної вигоди внаслідок зміни законодавства; швидкість реагування на зміни законодавства; дотримання вимог чинного законодавства.	Постійно, відповідно до потреб та змін законодавства, оцінка на перспективу	
Ресурсна	Конкурентоспроможність (конкурентні переваги); ефективність використання; захищеність; конфіденційність; цілісність; достовірність.	Періодично, відповідно до потреб, враховуючи сезонність виробництва та обсяги	
Ринкова	Конкурентоспроможність (конкурентна перевага); захищеність; конфіденційність; цілісність; достовірність.	Періодично, відповідно до потреб підприємства та змін на ринку	
Інтерфейсна	Захищеність; дієвість; апелювання; автентичність.	Періодично, відповідно до потреб, специфіки співпраці із контрагентами	

Так, наприклад при оцінці рівня захисту ресурсної складової економічної безпеки нами

пропонується оцінка за наступними параметрами: конкурентоспроможність (конкурентні переваги), ефективність використання, захищеність; конфіденційність; цілісність; достовірність. Оцінка зазначених параметрів є складним і кропітким процесом, що може будуватись на системі розрахунку цілого ряду показників. Періодичність здійснення цієї складової цілком залежить від специфіки діяльності кожного конкретного підприємства. Наприклад, в окремих секторах економіки в процесі діяльності зберігається певна сезонність, особливого значення в якій надається захисту та ефективності використання ресурсів саме в проміжок часу активної операційної діяльності. Тому періодичність здійснення оцінки системи економічної безпеки в цілому та її ресурсної складової, зокрема, в період активної операційної діяльності буде частіше, ніж в період спаду обсягів виробництва.

Як свідчать дані табл. 1 під час оцінки ринкової складової, що передбачає узгодження внутрішніх можливостей із зовнішнім ринком та оцінку конкурентних переваг нами виокремлено наступні параметри: конкурентоспроможність; захищеність; конфіденційність; цілісність; достовірність. В інфляційні періоди, а також при здійсненні зовнішньо-економічної діяльності особливого значення набувають загрози та ризики від курсових різниць. За цих обставин ринкова складова також потребує частішої періодичності проведення оцінки ніж інші складові економічної безпеки.

При оцінці політико-правової складової системи економічної безпеки важливими критеріями є такі параметри, як: ступінь захисту від ризиків втрати економічної вигоди внаслідок зміни законодавства; швидкість реагування на зміни законодавства; дотримання вимог чинного законодавства тощо. Під час функціонування підприємства важливого значення набуває стабільність правового поля щодо реалізації кожного окремого виду діяльності, сектору економіки та системи фінансового обліку та звітності, що забезпечує систему формування інформації та на цій основі обліково-аналітичного забезпечення. Зміни правового поля здійснення такої діяльності призводять до потреби постійної оцінки такої складової, не поділяючи її на певні періоди як потребують інші складові економічної безпеки.

Із політико-правовою складовою, ефективністю її реалізації тісно пов'язана дієвість та результативність функціонування інтерфейсної складової, що передбачає захист взаєморозрахунків з економічними контрагентами. Так взаєморозрахунки із контрагентами передбачають дієвість політико-правової складової, ефективність договірних умов, ступінь захисту від ризиків та втрат економічних інтересів. До параметрів оцінки інтерфейсної складової нами віднесено: захищеність; дієвість; апелювання; автентичність.

При оцінці рівня захисту інформаційної складової економічної безпеки підприємств нами пропонується оцінка за наступними параметрами (модель CIA): конфіденційність; цілісність; доступність; апелювання; підзвітність; достовірність; автентичність; оперативність. Періодичність реалізації оцінки вищезазначеної складової залежить від потреб конкретного підприємства [2].

Оцінка заданих параметрів за кожною окремою складовою економічної безпеки на етапі «Реалізації» можлива із застосуванням різноманітних спеціальних програмних продуктів, методів та підходів, системи показників, що є складними та кропіткими у розрахунках, опрацюваннях та систематизації. Проте, загальна оцінка заданих параметрів, що має здійснюватись відділом економічної безпеки підприємств, на нашу думку, має бути доступною, зрозумілою та наочною. Кількісні методи оцінки, які були впроваджені та здобули широкого застосування в діяльності західних компаній цілком відповідають заданим параметрам. Аналітики провідних компаній світу зосередили свою увагу не на теоретичному аспекті, а на розвитку достовірних і простих методів оцінки, які б дозволили з максимальним ступенем наочності в одній таблиці представити стан всіх справ та тенденцій на фірмі. Використання зазначеного підходу спонукало до виникнення кількісних методів оцінки, які за допомогою графічного зображення, певної шкали та рейтингів дозволяють виміряти як результати діяльності підприємства, так і ефективність та захист його окремих видів ресурсів. У вітчизняній практиці обумовлені методи не є новими, однак і не мають поширеного застосування та використовуються переважно при оцінці результатів діяльності персоналу підприємств. Необхідно зазначити, що кількісні методи є зручними у формуванні інформації, доступними для використання, передбачають наочне зображення, що спрощує їх сприйняття.

За зазначених умов в системі оцінки складових економічної безпеки за зазначеними параметрами нами пропонується використання кількісних методів, із наочним зображенням.

Наступним етапом дослідження системи формування обліково-аналітичного забезпечення складових економічної безпеки пропонуємо здійснити характеристику заданих параметрів по кожній складовій. Нами пропонується оцінка від 1 до 5 балів, що характеризує стан кожного параметру від незадовільного (найгіршого) до відмінного (найкращого). Використання бальної оцінки факторів дозволяє дослідити кожен критерій та параметр оцінки та значення окремої складової економічної безпеки тощо. Обліково-аналітичним забезпеченням на даному етапі можуть слугувати звіти структурних підрозділів щодо ефективності реалізації окремих складових, бухгалтерська та фінансова звітність, внутрішньогосподарська звітність, стандарти, що застосовуються в окремих сферах економічної діяльності, первинна документація щодо обліку робочого часу, використання ресурсів, калькуляції, облікові регістри тощо.

Наступним кроком дослідження стане поєднання етапів оцінки складових економічної безпеки за заданими параметрами із обліково-аналітичним забезпеченням цієї оцінки. Обліково-аналітичне

забезпечення формується в результаті роботи бухгалтерії та економічної служби підприємства. Така система має забезпечувати користувачів, тобто суб'єктів безпеки, всією необхідною інформацією, що міститься в облікових реєстрах та внутрігосподарській звітності, і тим самим створювати умови для об'єктивної оцінки ситуації, встановлення фактичного рівня безпеки, ступеня впливу певної загрози тощо та прийняття обґрунтованих адекватних рішень.

Як зазначалось раніше обліково-аналітичне забезпечення системи оцінки складових економічної безпеки необхідно формувати за кожною окремою складовою. Оскільки інформаційна складова нами виокремлена як перша, що історично сформована та є фундаментальною при оцінці економічної безпеки, дослідимо обліково-аналітичне забезпечення на прикладі даної складової (рис. 2).

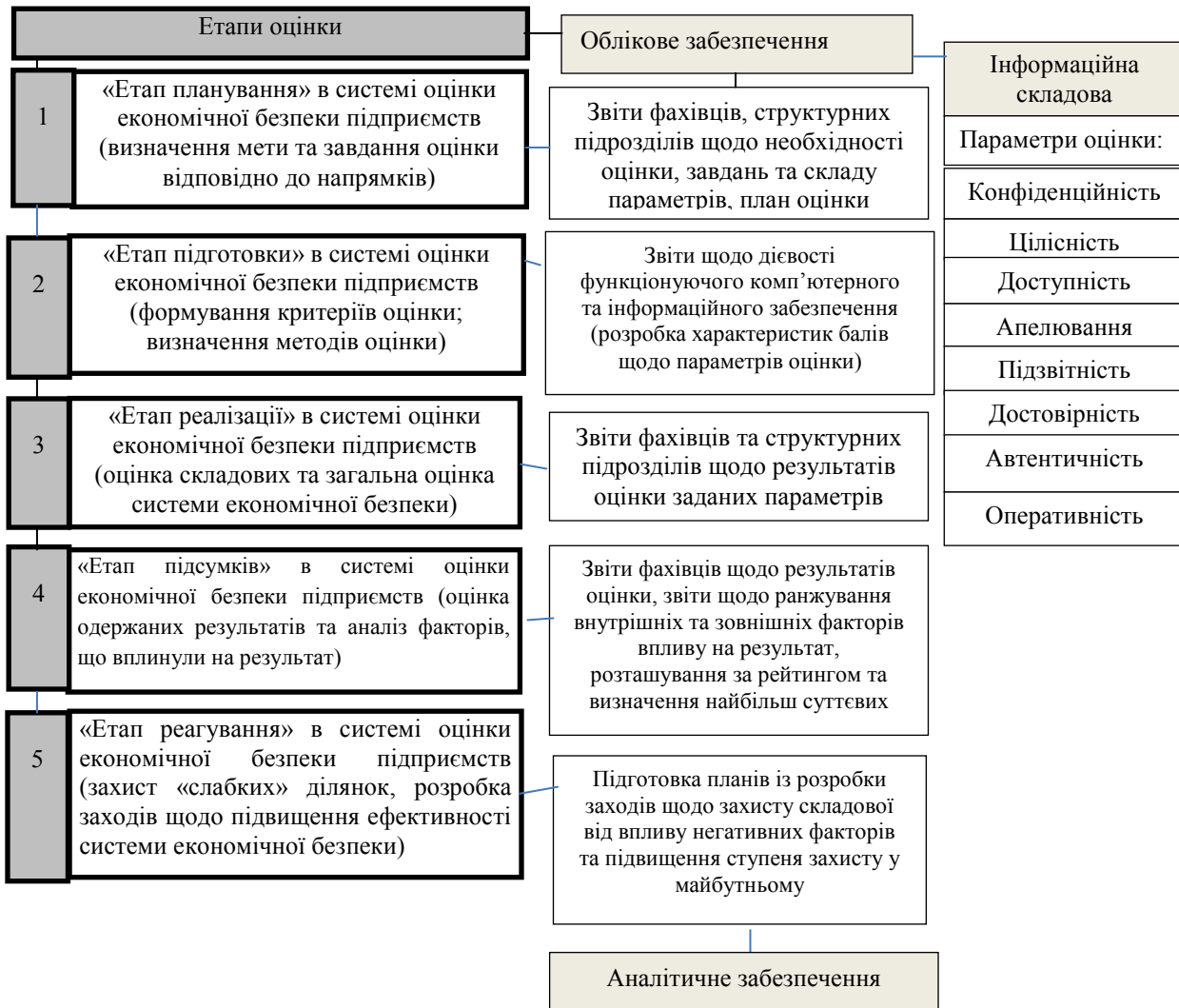

Рис. 2. Обліково-аналітичне забезпечення системи оцінки інформаційної складової економічної безпеки підприємств

Як свідчать дані, що унаочнює в собі рис. 2 нами запропоновано обліково-аналітичне забезпечення оцінки інформаційної складової по кожному етапу оцінки. Дана складова є дещо специфічною, оскільки передбачає оцінку ступеня захисту інформації. Захист інформації пройшов тривалий шлях від використання природно виникаючих засобів інформаційних комунікацій до створення і розвитку глобальних інформаційно-комунікаційних мереж з використанням космічних засобів забезпечення. Однак, науково-технічний прогрес призвів не тільки до розвитку та вдосконалення інформаційного забезпечення, а й до низки проблем, пов'язаних із його захистом. Наразі володіння, управління та захист достовірною і актуальною інформацією є основою успішної діяльності підприємств і організацій будь-якої організаційно-правової форми.

Запропоноване нами обліково-аналітичне забезпечення не є фундаментальним у застосуванні та може корегуватись відповідно до характеристик та потреб конкретного підприємства. Також необхідно зауважити, що дане обліково-аналітичне забезпечення переважно складається з аналітичної складової, що пояснюється характеристиками заданих параметрів.

Для порівняння складу обліково-аналітичного забезпечення дослідимо його на прикладі оцінки ресурсної складової економічної безпеки підприємств (рис. 3).

Необхідно зазначити, що об'єктами оцінки ресурсної складової є персонал та його інтелект, матеріальні та нематеріальні ресурси, а також фінанси. Відповідно, складатись обліково-аналітичне забезпечення буде переважно із облікової складової, оскільки основним джерелом інформації щодо системи оцінки стануть первинні бухгалтерські документи, облікові регістри та різноманітні бухгалтерські звіти щодо ефективності використання ресурсів підприємства. Аналогічно до інформаційної складової обліково-аналітичне забезпечення оцінки ресурсної складової може коригуватись відповідно до характеристик та потреб конкретного підприємства.

Рис. 3. Обліково-аналітичне забезпечення системи оцінки ресурсної складової економічної безпеки підприємств

Таким чином, на кожному конкретному підприємстві, враховуючи сектор економіки, організаційну структуру, вид діяльності та специфічні особливості діяльності, необхідно сформувати власну систему обліково-аналітичного забезпечення щодо оцінки складових економічної безпеки. Формування ефективного обліково-аналітичного забезпечення оцінки складових економічної безпеки дозволить практично реалізувати дієву систему економічної безпеки підприємств та забезпечити виконання покладених на неї функцій.

Висновки. Дослідження та обґрунтування обліково-аналітичного забезпечення системи оцінки економічної безпеки підприємств дозволяють дійти наступних висновків В розробленому нами механізмі оцінки економічної безпеки підприємства передбачено окрему оцінку складових, з подальшою інтеграцією їх показників до кінцевого, загального значення. Відповідно, оцінка може розподілятися на два види: здійснення функціональної оцінки рівня складових економічної безпеки підприємства; здійснення функціональної оцінки рівня економічної безпеки підприємства в цілому. Нами пропонується формування завдань за окремими складовими економічної безпеки. В процесі оцінки складових економічної безпеки нами пропонується використання підходу щодо формування обліково-аналітичного забезпечення у напрямку відокремлення результативних показників від облікових. Запропоноване нами обліково-

аналітичне забезпечення є базовим для застосування та може корегуватись відповідно до характеристик та потреб конкретного підприємства. Обліково-аналітичне забезпечення має забезпечити необхідну інформаційну систему оцінки складових економічної безпеки відповідно до її критеріїв, мети, завдань та періодичності проведення.

Література

1. Белоус Н. Д. Етап планування в системі оцінки економічної безпеки підприємств / Н.Д. Белоус // Вісник Хмельницького національного університету. – 2016. – № 2. Т. 1. – С. 12–17.
2. Белоус Н.Д. Теоретичне узагальнення економічної безпеки підприємств / Н.Д. Белоус // Вісник Хмельницького національного університету. – 2012. – № 2. Т. 1. – С. 196–202.
3. Гайдук І.С. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства / І. С. Гайдук. // Економічний вісник університету. – 2016. – С. 33–40.
4. Гудзинський О. Д. Теоретичні аспекти формування обліково-аналітичного механізму менеджменту / О. Д. Гудзинський, Г. Г. Кірейцев, Т. М. Пахомова // Облік і фінанси АПК. – 2008. – С. 89–93.
5. Гнілицька Л.В. Розвиток теоретичних основ бухгалтерського обліку в контексті інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства / Л.В. Гнілицька // Вісник ЖДТУ. – 2014. – № 1 (67). – С. 170–176.
6. Шкарлет С.М. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. / Шкарлет С.М., Дерій Ж.В., Маргасова В.Г. – Чернівці : ЧНТУ, 2017. – 205 с.
7. Камінська Т. Г. Обліково-аналітичний процес: його зміст стадії / Т. Г. Камінська // Наук. вісн. НАУ. – 2002. – Вип. 50. – С. 313–318.
8. Манів З.О. Економіка підприємства: навч. посіб. / Манів З.О. – 2-е вид. – Київ, 2006. – 580 с.
9. Пілова Д.П. Обґрунтування рівня економічної безпеки підприємства як критерію оцінки результатів його господарської діяльності / Д.П. Пілова // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2007. – Т. IV, Вип. 224. – С. 900–910.
10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Про внесення змін до Закону України щодо удосконалення деяких положень [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2017. – № 44. – 2018. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
11. Ткаченко А.М. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства / О.Л. Резніков, А.М. Ткаченко // Вісник економічної науки України. – 2010. – № 1. – С. 101–106.
12. Шкарлет С. М. Обґрунтування сутності категорії "фінансова довіра" / С. М.Шкарлет, М.В. Дубина // Науковий вісник Полісся. – 2017. – № 4 (12). Ч. 2. – С. 45–52.
13. Штангрет А. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства / А. М. Штангрет // Вісник асоціації докторів філософії України. – 2015. – № 1. – С. 23–29.

References

1. Bielous N. D. Etap planuvannya v systemi otsinky ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv / N.D. Bielous // Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. – 2016. – № 2. Т. 1. – С. 12–17.
2. Bielous N.D. Teoretychne uzahalennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv / N.D. Bielous // Herald of Khmelnytskyi National University. – 2012. – № 2. Т. 1. – С. 196–202.
3. Haiduk I.S. Oblikovo-analitchne zabezpechennia upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva / I. S. Haiduk. // Ekonomichnyi visnyk universytetu. – 2016. – С. 33–40.
4. Hudzynskiy O. D. Teoretychni aspekty formuvannya oblikovo-analitchnoho mekhanizmu menedzhmentu / O. D. Hudzynskiy, H. H. Kireitsev, T. M. Pakhomova // Oblik i finansy APK. – 2008. – С. 89–93.
5. Hnylytska L.V. Rozvytok teoretychnykh osnov bukhgalterskoho obliku v konteksti informatsiinoho zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva / L.V. Hnylytska // Visnyk ZhDTU. – 2014. – № 1 (67). – С. 170–176.
6. Shkarlet S.M. Ekonomichna bezpeka pidpriemstva : navch. posib. / Shkarlet S.M., Derii Zh.V., Marhasova V.H. – Chernihiv : ChNTU, 2017. – 205 s.
7. Kaminska T. H. Oblikovo-analitchnyi protses: yoho zmist stadii / T. H. Kaminska // Nauk. visn. NAU. – 2002. – Vyp. 50. – С. 313–318.
8. Maniv Z.O. Ekonomika pidpriemstva: navch. posib. / Maniv Z.O. – 2-e vyd. – Kyiv, 2006. – 580 s.
9. Pilova D.P. Obgruntuvannya rivnia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva yak kryteriiu otsinky rezultativ yoho hospodarskoi diialnosti / D.P. Pilova // Ekonomika: problemy teorii ta praktyky. – 2007. – Т. IV, Vyp. 224. – С. 900–910.
10. Pro bukhgalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy shchodo udoskonalennia deiakyykh polozhen [Elektronnyi resurs] // Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR). – 2017. – № 44. – 2018. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
11. Tkachenko A.M. Otsinka rivnia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva / O.L. Reznikov, A.M. Tkachenko // Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy. – 2010. – № 1. – С. 101–106.
12. Shkarlet S. M. Obgruntuvannya sutnosti katehorii finansova dovira / S. M.Shkarlet, M.V. Dubyna // Naukovyi visnyk Polissia. – 2017. – № 4 (12). Ч. 2. – С. 45–52.
13. Shtanhret A. M. Oblikovo-analitchne zabezpechennia upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva / A. M. Shtanhret // Visnyk asotsiatsii doktoriv filosofii Ukrainy. – 2015. – № 1. – С. 23–29.

Рецензія/Peer review .18.03.2018

Надрукована/Printed : 30.05.2018

Рецензент: д. е. н., доц. Мошковська О. А.